

دانشگاه آزاد اسلامی واحد کازرون

برنامه آموزشی محوری

(Core Curriculum)

بهداشت و پزشکی اجتماعی

دوره کارآموزی

مقدمه:

میدان و عرصه اصلی خدمات سلامت، جامعه می باشد که با توجه به اهمیت آن، به عنوان بهترین محیط آموزشی برای کارکنان نظام سلامت محسوب می شود. زمانی که مولفه های موثر بر سلامت دستخوش تغییر می گردند، زمینه های مخاطره آمیز سلامت شکل گرفته و ابتلا به بیماری، معلولیت، مرگ اتفاق می افتد آموزش علوم پزشکی اجتماعی به سبب نیاز به عرصه های متنوع یادگیری در گستره وسیع شکل گیری مسایل مرتبط با سلامت و بیماری مردم ایجاد شده و نسبت به سایر آموزش ها از ویژگیهای خاصی برخوردار است که در آموزش بالینی به مفهوم وسیع آن متبلور می شود.

دوره آموزش پزشکی اجتماعی با این هدف طراحی شده است که دانشجوی در متن جامعه قرار گرفته با اعضا جامعه، مولفه های موثر بر سلامت، عوامل مخاطره آمیز، ساختارها و نهاد های اجتماعی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم بر کیفیت زندگی یا مدیریت آنها آشنایی نسبی پیدا کرده و به عنوان متولیان سلامت نقش موثری، ایفا کنند. این دوره در سه مرحله طراحی شده است، در مرحله اول، دانشجویان با جامعه و عوامل موثر بر سلامت آشنا شده و روش های گرد آوری اطلاعات و دستورالعمل های کشوری را فرا می گیرند. مرحله دوم هم زمان با کارآموزی، به طور مستمر مفهوم خطرات سلامت به طور تخصصی، نحوه و میزان تاثیر آن ها بر سلامت، مخاطرات اصلی را فرا گرفته و با ریشه یابی و اولویت بندی آنها آشنا می شوند. در مرحله سوم، تماس با جامعه، به طراحی پروژه های مداخله ای برای رفع مخاطرات سلامت، یا تعامل با بنیاد های اجتماعی جهت رفع خطر اختصاص می یابد.

بنابر این، دوره کارآموزی در بخش پزشکی اجتماعی به منظور شناخت نظام شبکه های بهداشت و درمان در کشور و نحوه ارائه خدمات بهداشتی درمانی در واحدهای شبکه های بهداشتی و نیز شناخت وظایف حرفه ای آینده در تأمین، حفظ و ارتقاء سلامتی فرد در جامعه طراحی شده است.

هدف کلی : شناخت نظام شبکه‌های بهداشت و درمان در کشور و نحوه ارائه خدمات بهداشتی درمانی در واحدهای شبکه‌های بهداشتی به منظور شناخت وظایف حرفه‌ای آینده در تأمین، حفظ و ارتقاء سلامتی فرد و جامعه توسط کار آموزان

مدرس: آقای دکتر هرمز گرجی مخصوص

آموزش دهندگان خارج از گروه آموزشی: پرسنل ستادی مرکز بهداشت استان - پرسنل شبکه ها و مراکز بهداشتی مجری- اساتید مدعو به صورت موردی (در هنگام بازدید)

محل اجراء:

کلاسهای تئوری و کارگاه توجیهی در محل بخش پزشکی اجتماعی (دانشکده پزشکی)

آموزش در عرصه (کارآموزی عملی) : مراکز بهداشت استان و شهرستان - مراکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی شیراز

مدت دوره: یک ماه (130 ساعت) معادل 3 واحد درسی

طول دوره : یک ماه

پیش نیاز: درس پزشکی اجتماعی و علوم سلامت

انتظاری رود دانشجویان پزشکی پس از گذراندن این واحد درسی به توانمندیهای ذیل در حیطه های دانش، مهارت و نگرش در حوزه سلامت جامعه دست یابند.

حیطه دانش:

دانشجو باید در پایان دوره قادر باشد :

- ساختار و استانداردهای شبکه بهداشت و درمان را شرح دهد.
- شرح وظایف هر یک از واحدهای شبکه و کاکنان مراکز بهداشتی و درمانی و بهورزان را بیان کند.
- نحوه ارتباط بین اجزای مختلف شبکه را توضیح دهد.
- نظام ارجاع را توضیح دهد.
- روش ها و شیوه های ارتباط با جامعه هدف و اهمیت و چگونگی بازاریابی اجتماعی را توضیح دهد.
- روشهای آموزش و مشاوره برای تغییر رفتار سلامتی را بیان نماید.

- نقش ارتباط برون بخشی و جلب حمایت همه جانبه Advocacy را در ارتقاء سلامت شرح دهد.
- شرح وظایف شغلی و نقش پزشک را در نظام سلامت بیان کند.
- برنامه های ادغام یافته در نظام شبکه و دستورالعمل های برنامه های سلامت کشوری دارای اولویت را بیان کند
- اصول واجزای PHC را نام شرح دهد.
- سیستم جمع آوری اطلاعات در نظام شبکه بهداشت و درمان (از جمله نحوه شناخت جمعیت تحت پوشش ، سرشماری و نحوه تکمیل و کاربرد زیج حیاتی) را شرح دهد .
- عوامل موثر بر سلامتی (از جمله عوامل اجتماعی موثر بر سلامت) را توضیح دهد .
- روش های تحقیق و اولویت بندی مشکلات سلامت و راهکارهای کاهش عوامل خطر (risk reduction) مهم را در سطح فرد و جامعه شرح دهد.

حیطه مهارت:

- دانشجو باید پس از طی دوره بتواند :
 - پس از حضور در خانه بهداشت و مرکز بهداشتی درمانی روستائی ساختار آنها را بررسی وبا استانداردها مقایسه کند و نتیجه را گزارش کند .
 - با مشارکت در ارائه خدمات سلامت کودکان را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
 - با مشارکت در ارائه خدمات مراقبت از مادران باردار(اعتلای سلامت مادران) را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
 - فعالیت های تنظیم خانواده را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
 - فعالیت های بهبود تغذیه را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد .
 - آموزش بهداشت را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد .

- فعالیت های سالمندان ، نوجوانان و جوانان را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- فعالیت های بهداشت محیط را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- فعالیت های بهداشت حرفه ای را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- فعالیت های بهداشت دهان و دندان را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- فعالیت های بهداشت مدارس را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- کنترل بیماریهای (واگیردار و غیرواگیردار) شایع منطقه را در حد دستورالعمل زیر نظر آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- فعالیت های مرتبط با واکسیناسیون را انجام دهد.
- فعالیت های بهداشت روان را در حد دستورالعمل انجام دهد .
- یک مورد از مورد ارجاع را در سطوح مختلف پی گیری کند .
- با حضور در تیم سلامت با جامعه مربوطه ارتباط برقرار کند.
- ارزیابی عوامل موثر بر سلامتی را در سطوح فرد، خانواده و جامعه انجام دهد.
- راهکارهای کاهش عوامل خطر مهم را در مراجعین تحت نظر آموزش دهنده مربوط بکار گیرد .
- نتایج حیاتی و سایر فرم های اطلاعاتی را تکمیل و شاخص های بهداشتی را محاسبه و تفسیر نماید .
- اولویت بندی مشکلات سلامت منطقه تحت پوشش مرکز بهداشتی درمانی را انجام و نتیجه گزارش دهد .
- از روشهای آموزش و مشاوره برای تغییر رفتار سلامتی تحت نظر آموزش دهنده مربوطه برای مراجعین نیازمند استفاده نماید .

حیطه نگرش:

- به اهمیت سطوح پیشگیری به ویژه پیشگیری اولیه در ارائه خدمات توجه کند.
- ضرورت نظام ارائه خدمت در شبکه های بهداشتی کشور را بپذیرد .
- به نقش عوامل فرهنگی ، اقتصادی ، اجتماعی در ارتقاء سلامت فرد، خانواده و جامعه توجه کند.
- به اهمیت کار تیمی در ارائه خدمات اعتقاد داشته باشد.
- سطح بندی خدمات ارجاع و پی گیری را بپذیرد.
- اهمیت کاربرد اطلاعات در برنامه ریزی و اولویت بندی و ارائه خدمات بهداشتی به جامعه را به عنوان یک ضرورت قبول داشته باشد.
- اهمیت اصول PHC را در ارتقاء سلامت جامعه باور داشته باشد.
- به کاربرد روشهای مختلف بازاریابی اجتماعی و جلب حمایت همه جانبه Advocacy در ارتقای سلامت و کنترل عوامل اجتماعی موثر بر سلامت علاقه نشان دهد.
- به نقش عوامل موثر بر سلامتی و روشهای کاهش خطر توجه نشان دهد .

محتوایی که باید آموزش داده شود تا پیامدهای فوق الذکر حاصل گردند عبارتند از:

ردیف	عنوان محتوا
۱	ساختار و استانداردهای شبکه بهداشت و درمان
۲	شرح وظایف هر یک از واحدهای شبکه و کارکنان مراکز بهداشتی درمانی و بهورزان
۳	نحوه ارتباط بین اجرای مختلف شبکه
۴	روشهای آموزش بهداشت و مشاوره برای تغییر رفتار سلامتی
۵	روش ها و شیوه های ارتباط با جامعه هدف و اهمیت و چگونگی بازاریابی اجتماعی
۶	نقش ارتباط برون بخشی و جلب حمایت همه جانبه Advocacy در ارتقاء سلامت
۷	شرح وظایف شغلی پزشک را در نظام سلامت
۸	برنامه های ادغام یافته در نظام شبکه
۹	اصول و اجزای Primary Health Care
۱۰	سیستم جمع آوری اطلاعات در نظام شبکه بهداشت و درمان (از جمله نحوه شناخت جمعیت تحت پوشش ، سرشماری و نحوه تکمیل و کاربرد جدول زیح حیاتی)
۱۱	اهمیت سطوح پیشگیری به ویژه پیشگیری اولیه در ارائه خدمات
۱۲	ضرورت نظام ارائه خدمت در شبکه های بهداشتی کشور
۱۳	نقش عوامل فرهنگی ، اقتصادی ، اجتماعی در ارتقاء سلامت فرد ، خانواده و جامعه
۱۴	اهمیت کار تیمی در ارائه خدمات
۱۵	سطح بندی خدمات نظام ارجاع و پی گیری

۱۶	اهمیت کاربرد اطلاعات در برنامه ریزی و اولویت بندی و ارائه خدمات بهداشتی به جامعه
۱۷	اهمیت اصول PHC را در ارتقاء سلامت جامعه
۱۸	ارزیابی و نقش عوامل موثر بر سلامتی (از جمله عوامل اجتماعی موثر بر سلامت)
۱۹	برنامه های سلامت اولویت دار کشوری
۲۰	روش های تحقیق و اولویت بندی مشکلات سلامت
۲۱	راهکار های کاهش عوامل خطر (risk reduction) مهم را در سطح فرد و جامعه
۲۲	فعالیت های بهبود تغذیه
۲۳	فعالیت های بهداشت محیط
۲۴	فعالیت های بهداشت حرفه ای
۲۵	فعالیت های بهداشت دهان و دندان
۲۶	فعالیت های بهداشت مدارس
۲۷	کنترل بیماریهای (واگیردار و غیر واگیردار) شایع منطقه
۲۸	فعالیت های مرتبط با واکسیناسیون
۲۹	فعالیت های بهداشت روان
۳۰	شاخص های بهداشتی

روش ارزشیابی دانشجو:

- امتحان کتبی پایان بخش بصورت چهارگزینه ای (5نمره)
- حضور و غیاب (5نمره) و مشاهده عملکرد در در عرصه و بررسی گزارش کار (5نمره)
- نظر مربیان و کارشناسان مراکز (5نمره)

منابع:

- *آخرین نسخه دستورالعمل ها و برنامه های سلامت کشوری ابلاغی توسط معاونت سلامت و وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
- *رفرنس های پیش کارورزی و علوم پایه
- *کتاب جامع بهداشت عمومی نوشته دکتر حاتمی و همکاران